

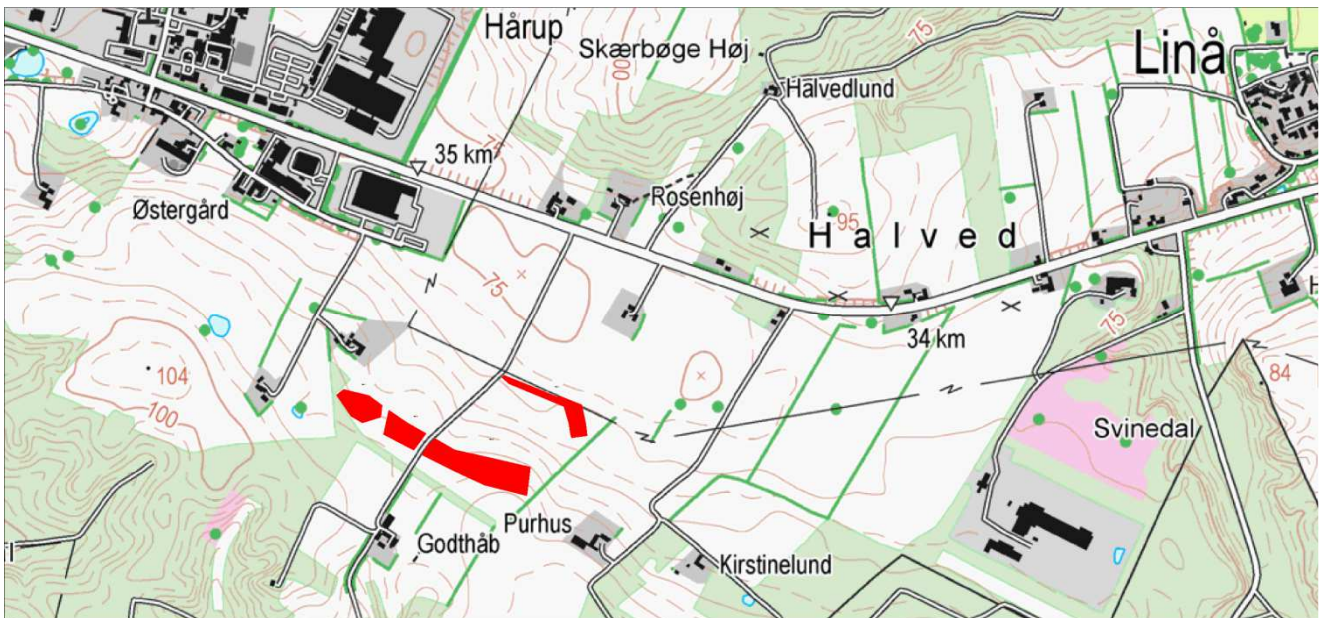

Kulturhistorisk rapport for udgravning ved Purhusvej

Journalnummer: SIM 603/2012
Sted: Purhusvej
SB Stednummer: 160105-286

KUAS j.nr.: 2012-7.24.02/SIM-0022

Matr. nr.: 22b og 60v
Ejerlav: Hårup by
Sogn: Linå
Herred: Gjern
Gl. Amt: Skanderborg

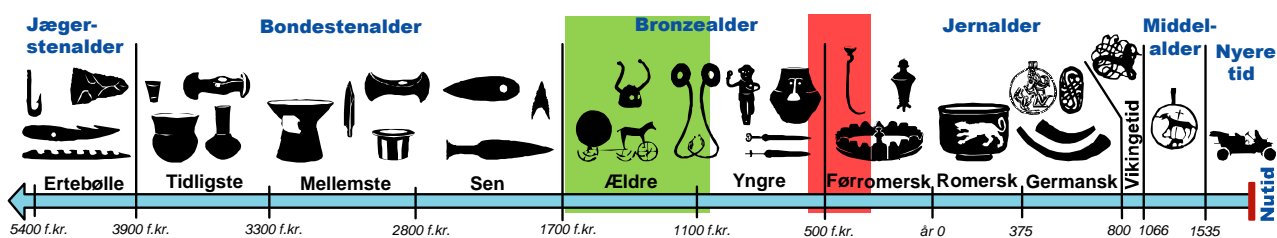
På ovenstående kort er udgravningen fremhævet med rødt (baggrundskort: topo25 kort).

Resume: I forbindelse med motorvejen Hårup-Låsby blev der efter prøvegravning udpeget et område på ca. 2,2 ha til en egentlig udgravning ved Purhusvej. Her er der fundet spor af to treskibede huse samt muligvis yderligere to. Et af de treskibede huse kan typologisk dateres til ældre bronzealder. En grube med keramik fra overgangen mellem yngre bronzealder og ældre førromersk jernalder i den vestlige del af udgravningen ses som udkanten af en egentlig bebyggelse.

Indholdsfortegnelse

Indhold

Indledning.....	2
Undersøgelsens resultater	3
Topografi	5
Fortidsmindelandskabet.....	5
Udgravningsdata.....	5
Metode	6
Fremtidigt arbejde.....	6

Tidslinie med de identificerede perioder. Grønt viser de treskibede huses foreløbige datering til ældre bronzealder. Rødt viser dateringen af keramikken fra gruben i felt 2.

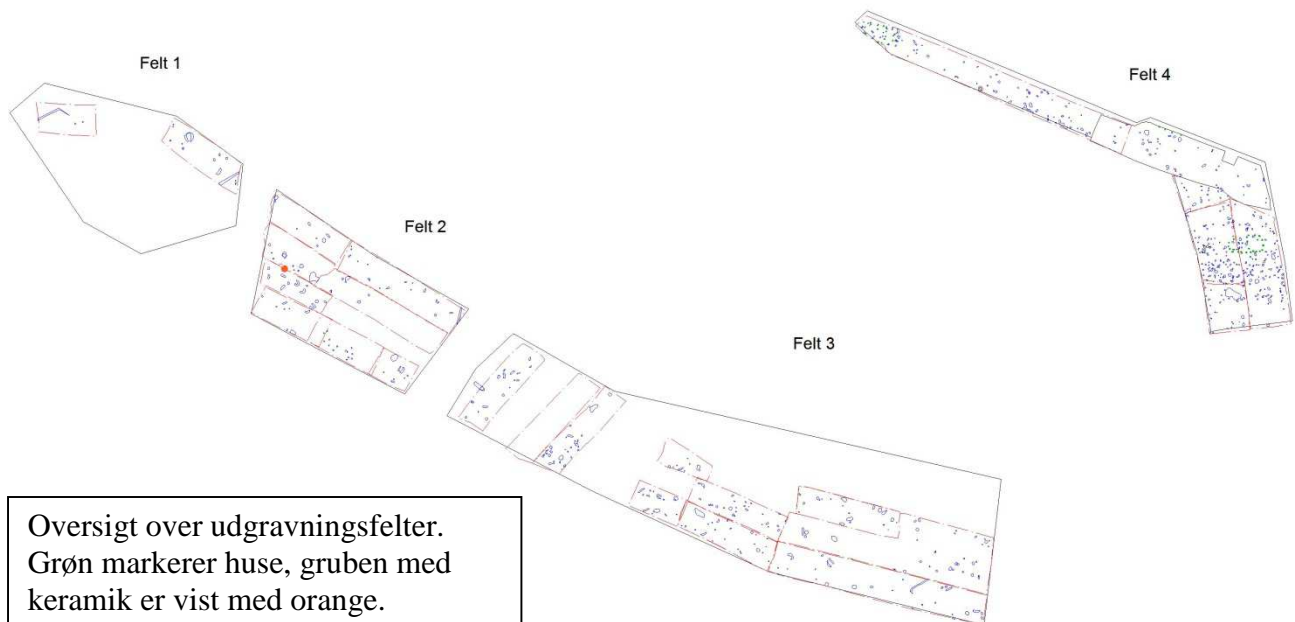
Indledning

Sagen er opstået i forbindelse med anlæggelsen af motorvejen 6625 Hårup-Låsby, hvor området er undersøgt som en del af forundersøgelsen SIM 5/2010 Hårup-Låsby, KUAS j. nr. 2010-7.24.02/SIM-0007. Ved Hårup omfattede forundersøgelsen matriklerne 10a, 12h, 21b, 22b og 60v. Hårup by, Linå. På matriklerne 22b og 60v, blev der fundet bebyggelsesspor, der gav anledning til udgravningen SIM 603/2012 Purhusvej.

Udgifterne til disse undersøgelser påhviler, ifølge museumsloven §26 stk. 2 og §27 stk. 4, bygherre, der i dette tilfælde er Vejdirektoratet, Thomas Helstedsvej 11, Postboks 529, 8660 Skanderborg. Al korrespondance er ført mellem museumsinspektør Peter Mohr Christensen, Silkeborg Kulturhistoriske Museum og Kirsten Friis-Christensen fra Vejdirektoratet.

Undersøgelsens resultater

Udgravningen på Purhusvej blev påbegyndt den 18/2 2013 og afsluttet fredag den 22/3 2013. Der er fundet bebyggelsesspor i form af to, muligvis tre treskibede huse samt tagbærende stolper fra en mulig sydlig del af et hus, hvor den nordlige side af huset ligger uden for udgravningen. En grube med keramik fra overgangen mellem yngre bronzealder og ældre førromersk jernalder er udgravningens bedste daterende fund.

De få sete anlæg i felt 1 viste sig at være naturlige variationer i undergrund og moderne dræn. Det skønnedes derfor at en fuldstændig undersøgelse var unødvendig.

I felt 2 lå den tidligere nævnte affaldsgrube med en del keramik. Gruben var ca. 70 cm dyb og keramikken er fundet i de øverste 20 til 25 cm, hvor der også var en del sten. Gruben angiver formentlig udkanten af en bebyggelse. Enkelte gode stolpehuller støtter denne hypotese, men egentlige konstruktioner kunne ikke tolkes ud fra stolpehullerne. Om bebyggelsen skal søges nord eller syd for udgravningen er uvist.

Ovenfor ses to af de stykker keramik, der er fundet i grube A930 Formen på det lille kar og den påsatte liste med fingerindtryk dateres sædvanligvis til yngre bronzealder eller tidlig før-romersk jernalder.

I felt 3 viste hovedparten af de anlæg der var set i forundersøgelsen sig at være naturlige variationer, dyreaktivitet, rod-vælter og stenspor. Det samme gjorde sig gældende for de anlæg der er indmålt under udgravningen. En fuldstændig undersøgelse af området blev skønnet unødvendig og feltet er derfor kun delvist undersøgt. En formodet grav i den vestlige ende af feltet ses som en moderne nedgravning. Et stykke keramik fundet i fladen kan være endt der som følge af dyreaktivitet eller i forbindelse med dyrkningen af jorden.

Den nordlige del af felt 4 løber parallelt med en højspændingsledning. Da gravemaskinen ikke må komme tættere end 15 meter på ledningen blev dette stykke gravet i løbet af to dage, mens strømmen blev ledt udenom. (Tak til Energi Midt for samarbejde, og tak til Vejdirektoratets byggesjak, der lod os låne et areal til at lægge overjorden på indtil der kunne dækkes igen).

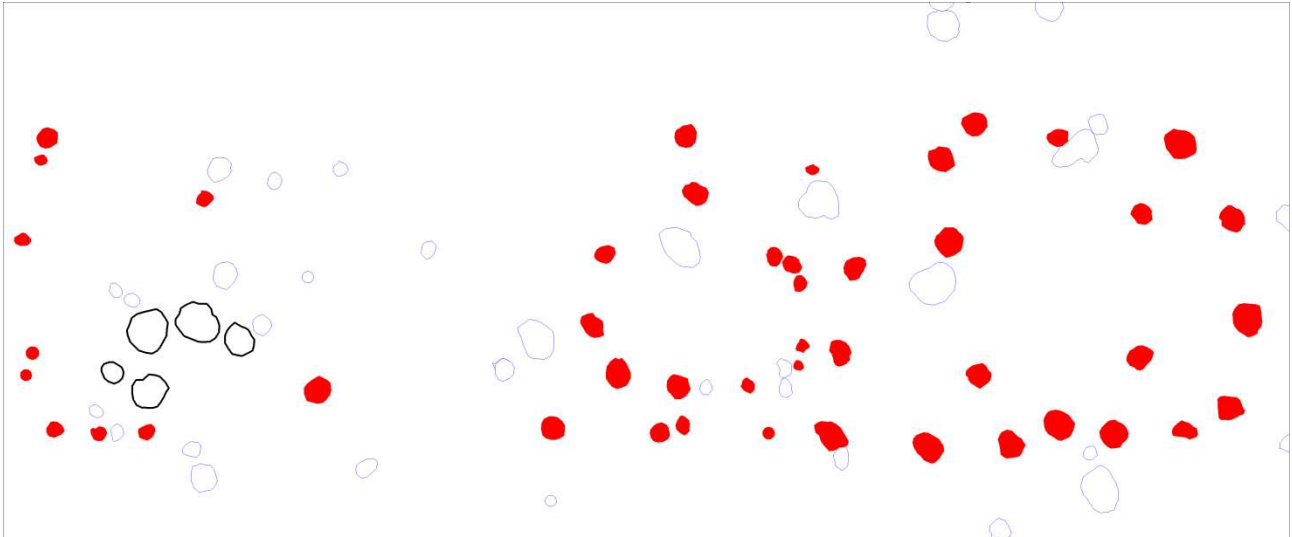
Hovedparten af de fundne aktivitetsspor ligger i felt 4. Længst mod vest lå et treskibet hus med fire sæt tagbærende stolper og delvist bevarede vægforløb. Huset er 13 meter langt og hvis de tolkede vægforløb er korrekte hele 6 meter bredt. Det er taget jordprøver fra 3 af de tagbærende stolper. Analyser af prøverne giver mulighed for en C14 datering af huset.

Længere mod øst var tre, muligvis fire relativt dybe stolpehuller. De kan udgøre rester af et hus, hvor den nordlige del ligger uden for udgravningen.

Endnu et treskibet hus blev fundet i den østlige ende af felt 4. Huset er minimum 13 meter langt med fire sæt tagbærende stolper. Den på planen manglende stolpe i det sydøstlige hjørne er set både i forundersøgelsen og genfundet i undersøgelsen, men nåede aldrig at blive målt ind. En forlængelse af huset mod vest er mulig. En gruppe kogestensgruber ville i så fald ligge i husets vestlige ende, et

træk der kendes fra huse dateret til ældre bronzealder. Bredden på lidt over seks meter og de relativt kraftige vægstolper kan passe med samme datering. Desværre er anlæggene dårligt bevarede. Et muldlag på kun 20 til 30 cm kan være en del af forklaringen på dette. Også her er der udtaget jordprøver med henblik på en C14 datering.

Syd for dette hus kan en del af de mange resterende anlægsspor stamme fra et hus af samme type og størrelse som ovennævnte. Huset er i så fald meget dårligt bevaret.

Plan over hus, formentlig fra ældre bronzealder.

Topografi

Tre af undersøgelsens udgravningsfelter ligger på en øst-vest forløbende morænebakke. Felterne er placeret mod toppen på bakkens nordvendte skråning. Det fjerde felt ligger dels øst-vest nær foden af samme nordvendte skråning og i øst op ad skråningen. Nord for feltet ligger en dalsænkning, delvist forårsaget af råstofindvinding, derefter stiger terrænet igen nord for A15.

Fortidsmindelandskabet

Der er i nærheden af udgravningen registreret en snes gravhøje. De er registreret i Fund og Fortidsminder med nr.: 160105-47 til 160105-61 samt 160105-119 og 160105-120. To af disse er dateret til stenalder, mens en udgravet høj ved gården Godthåb dateres til bronzealder. Desuden er der nord for udgravningen registreret en privat opsamling af bopladsfund fra yngre stenalder og yngre bronzealder. Silkeborg Museum har tidligere forestået udgravningerne SIM 33/2011 og SIM 34/2011 mellem SIM 603/2012 Purhusvej og Hårup. Her er der fundet hustomter og grubekomplekser fra yngre bronzealder samt mindre bebyggelser fra bondestenalder og bronzealder.

Udgravningsdata

Sagen er journaliseret på Silkeborg Museum som SIM 603/2012 Purhusvej.
Sagsansvarlige for bygherre er Kirsten Friis-Christensen.

Ansvarshavende på museet er Peter Mohr Christensen, som har stået for den indledende korrespondance.

Udgravningen på Purhusvej blev påbegyndt den 18/2 2012 og afsluttet fredag den 22/3 2010. Den daglige ledelse er foretaget af Malene Madsen, assisteret af Christian Dedenroth-Schou og Mads Jylov.

Udgravningens resultater er registreret løbende, og foreligger efter endt beretningsarbejde til fremvisning på museet ved anmodning. Materialet består af digitale feltplaner med notater, fysiske snittegninger på folie, samt digitale fotos.

Naturvidenskabelige rapporter og listemateriale eksporterede fra M.U.D. (Museernes Udgravnings Data), foreligger desuden i sagsmappen, og / eller i den digitale sagsmappe.

Metode

Entrepreneurarbejdet er foretaget af Leo Rask Andersen og John Madsen, Sorring, med gravemaskine, påmonteret tiltbar rabatskovl. Overjord (dyrkningsjord) og råjord, samt overjordsblandet råjord, er holdt separat, således at de to fraktioner i store træk har kunnet genplaceres i korrekt orden, efter vi har gjort vores iagttagelser. Dette skulle sikre en optimal dyrkbarhed, når vi ser bort fra den rent strukturelle skade en afgravning i 25-50 centimeters dybde repræsenterer, selvom vi har søgt at komprimere bedst muligt.

Anlægsspor og forstyrrelser er indmålt med differentiell GPS, og dette materiale ligger til grund for de her viste oversigtskort.

Fremtidigt arbejde

Med indeværende rapport anses feltarbejdet som afsluttet, og bygherre kan nu foretage det nødvendige jordarbejde uden indvending fra museets side.